

Bazālo šūnu karcinomas morfoloģisks raksturojums Latvijas pacientu iztvērumā

Ilze Fridrihsone, Marta Riekstiņa, Arnis Āboliņš, Ilze Štrumfa

Rīgas Stradiņa universitāte, Patoloģijas katedra, Latvija

Ievads. Bazālo šūnu karcinoma ir biežs ādas vēzis, kas attīstās no epidermas bazālo šūnu slāņa. Zemās metastātiskās aktivitātes dēļ šie audzēji tiek dēvēti arī par epiteliomām, tomēr termins “karcinoma” ir piemērotāks, jo bazālo šūnu karcinoma ir lokāli invazīva, agresīva un mēdz destruēt ādu un blakus esošās audu struktūras (*Wu et al.*, 2015). Saslimstība ar bazālo šūnu karcinomu turpina pieaugt ne tikai vecākiem indivīdiem, bet arī indivīdiem, kuri ir jaunāki par 40 gadiem (*Berlin et al.*, 2015).

Darba mērķis, materiāls un metodes. Apkopot datus par pacientiem ar bazālo šūnu karcinomas diagnozi Latvijas slimnieku iztvērumā un salīdzināt iegūtos raksturlielumus Latvijā ar pasaulē pieejamiem datiem. Retrospektīvā, aprakstošā pētījumā tika iekļauti, apkopoti un analizēti vienas universitātes slimnīcas arhīva secīgi dati par pacientiem, kuriem gada laikā (no 2013. gada janvāra līdz 2014. gada janvārim) morfoloģiski pierādīta bazālo šūnu karcinomas diagnoze. Iegūtie dati statistiski apstrādāti un analizēti ar *MS Excel* un *CIA* programmatūru 95% ticamības intervāla (TI) noteikšanai.

Rezultāti. Tika identificēti 38 secīgi bazālo šūnu karcinomas (BŠK) morfoloģiskās izmeklēšanas protokoli. Pētāmajā grupā ietverti 10 (26,3%; 95% TI 14,9–42,0) vīrieši un 28 (73,7%; 95% TI 57,9–85,0) sievietes. Pacientu vidējais vecums bija 53,4 gadi. Seši (15,8%; 95% TI 7,4–30,4) pacienti bija jaunāki par 40 gadiem, vidēji 31,2 gadi. No tiem 2 (33,3%; 95% TI 9,6–70,0) bija vīrieši, bet 4 (66,7%; 95% TI 30,0–90,3) – sievietes. BŠK visbiežāk, respektīvi, 16 (42,1%; 95% TI 27,8–57,8) gadījumos bija lokalizēta galvas ādā, bet 8 (21,1%; 95% TI 11,0–36,3) pacientiem – uz muguras. Savukārt lokalizāciju krūškurvja, vēdera vai roku ādā novēroja trim pacientiem katrā no šīm apakšgrupām: 3 (7,9%; 95% TI 2,7–20,8). Pa vienam audzējam konstatēts (2,6%; 95% TI: 0,4–13,4) padusē, kājas un kakla ādā. Savukārt divos (5,3%; 95% TI 1,4–17,2) gadījumos lokalizācijas vieta netika precizēta. Septiņpadsmit (44,7%) gadījumos lietota *punch* biopsijas metode, bet 21 (55,3%) – ķirurģiska ekscīzija. Septiņos (18,4%) gadījumos nosūtīšanas diagnoze neatbilda patomorfoloģiskajai diagnozei – 3 (7,9%) slimniekiem nosūtīšanas diagnoze bija dermatofibroma, bet 4 (10,5%) gadījumos – *naevus*.

Secinājumi.

1. Pētītajā Latvijas pacientu iztvērumā BŠK biežāk sastopama sievietēm nekā vīriešiem, un tas ir pretēji pasaules datiem, kur tiek norādīts, ka BŠK vairāk skar vīriešus. Pētītajiem pacientiem, kuri jaunāki par 40 gadiem, tā biežāk sastopama sievietēm, kas atbilst literatūras datiem.
2. Lielākajai daļai pacientu BŠK konstatēta galvas un kakla rajonā, kā arī uz rumpja.
3. Ievērojama daļa BŠK klīniski līdzinās labdabīgiem ādas audzējiem: dermatofibromai un *naevus*, tādēļ svarīgi visus ādas audu materiālus pēc operācijas vai biopsijas veikšanas nosūtīt morfoloģiskajai izmeklēšanai.

V